

УДК 351: 323.1 (061.1ЄС)

Нечаєва І.А

канд. екон. наук, доц. НУ «Запорізька політехніка»

ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ, ФОРМУВАННЯ ТА ЗБЕРЕЖЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ ІДЕНТИЧНОСТІ

Глобалізаційні та євроінтеграційні процеси ставлять перед державами та національними суспільствами серйозні виклики, зокрема, необхідність збереження культурних традицій, національного менталітету, національно-культурної цілісності, підсиленні консолідації суспільства та збереження його національно-культурної самобутності [1].

Соціологічні дослідження свідчать про підтримку вступу України до Європейського Союзу 69% українців, основними очікуваннями яких щодо інтеграції є розширення простору власних можливостей, краща освіта, працевлаштування, краща медицина, гарантії безпеки [2].

Для України євроінтеграція – це можливість модернізації економіки, залучення іноземних інвестицій і новітніх технологій, підвищення конкурентоспроможності українського товаровиробника, можливість виходу на єдиний внутрішній ринок ЄС; це шлях до активізації взаємообміну між українською та західноєвропейською гуманістичними культурами, одночасне становлення України як інтегрованої частини глобального суспільства, так і національної держави [3].

Однак, на шляху до євроінтеграції існують певні перепони та проблеми.

Основними перешкодами визначені:

- внутрішні: високий рівень корупції, проблеми на Донбасі та неефективність системи державного управління;
- зовнішні: можливе розчарування європейських партнерів в євроінтеграційних можливостях самої України, зміну і розподіл балансу сил у світі, відсутність дієвих міжнародних гарантій для України.

Особливого значення, як така, що має свою специфіку, набула проблема збереження національної ідентичності українського суспільства. Після здобуття Україною незалежності відпала наднаціональна або радянська ідентифікація і залишилась nereформована національна українська ідентичність. В роботі [4, с. 31-49] автор стверджує, що процес творення української нації не закінчився й досі, оскільки три елементи, визнанні за конститутивні для національної ідентичності – спільна мова, спільна історична пам'ять та віросповідання не об'єднують українську націю. Формування сталих національних ідентифікаційних чинників українського суспільства ускладнилось тим, що Україна впродовж довгого періоду не мала власної держави.

Україна продовжує шлях до остаточного самоствердження, зміцнення української нації, відтворення своєї ідентичності. Будь-яке намагання проскочити, зім'яти етап реалізації місії остаточного самоутвердження як суверенної держави рівнозначне збідненню, насильницькому порушенню «органічності» історії. Для українців ще не відбулося освоєння поняття «національного буття» як основи виокремлення й «внесення» у контекст світової цивілізації [5].

Інтеграція без збереження національної ідентичності Україні не підходить, перспектива наддержавності Євросоюзу не може бути для нас однозначно привабливою. А отже, Україна має зберегти свою індивідуальність і виявити принципівість у відстоюванні власних національних інтересів, сформувати та зберегти свою національну ідентичність.

Національна ідентичність – це почуття спільності минулого та сучасного у громадянському суспільстві кожної конкретної держави [6]. Національна ідентичність виступає як визнання народом самого себе, знання і повага історії, національної культури, території, усвідомлення народом своїх особливих рис, розуміння членами національної групи своїх інтересів, прагнень, цілей, ідеалів, потреб [7].

Принципи формування національної ідентичності представлені на рис. 1 [8, с. 304].

Найголовнішими рисами формування національної ідентичності є: історична територія, або рідний край; спільні міфи та історична пам'ять;

спільна масова, громадська культура; єдині юридичні права та обов'язки для всіх членів; суспільна економіка з можливістю пересуватись у межах національної території [9, с. 12-13].

Рисунок 1 – Принципи формування національної ідентичності.

Одночасно, збереженню національної ідентичності сприяють наступні фактори: родина; церква; освіта; громадські організації; країна проживання; країна походження [10].

Для кожної конкретної держави набір цих факторів є специфічним, головний фактор є індивідуальним.

Процес формування національної ідентичності має буди двостороннім, європеїзація України має відбуватися одночасно із українізацією Європи. Треба досягнути «європейськості» української ідеї та рухатися до привнесення «українськості» в ідею європейську. Україна, український народ повинен виразно задекларувати свій внесок у розвиток загальної європейської ідеї, однак для цього маємо органічно відчувати її своєю [11, с. 357-358].

Інакше ЄС із мрії про єдиний дім для багатьох країн перетворився на загрозу власному, традиційному, національному [12].

Отже, дві надзвичайно важливі для майбутнього України сфери, що мають лежати в основі критичного підходу українців до умов інтеграції з ЄС це - збереження національної ідентичності та досягнення економічного успіху. У свою чергу, надважливим чинником формування

ідентичності в Україні є належне пошанування й осмислення власної філософської та політичної думки, як і самої вітчизняної історії.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Марчук Наталія. Українська ідентичність і проблеми європейської та євроатлантичної інтеграції. URL: <https://nato.pu.if.ua/old/journal/2008/2008-20.pdf> (дата звернення: 13.03.2020).

2. Ставлення і поінформованість громадськості стосовно вступу України до ЄС та НАТО. Презентація результатів досліджень. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-presshall/2732221-stavlenna-i-poinformovanist-gromadskosti-stosovno-vstupu-ukraini-do-es-ta-nato-prezentacia-rezultativ-doslidzen.html> (дата звернення: 13.03.2020).

3. Дацків І., Ляшенко О. Актуальні питання протиріч інтеграції України до Європейського союзу: історичний аспект. Україна-Європа-Світ. Міжнародний збірник наукових праць. Серія: Історія, міжнародні відносини. 2016. Вип. 17. С. 58-65. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ues_2016_17_7.

4. Черкес Б. С. Національна ідентичність в архітектурі міста: монографія. Львів: Вид-во Національного ун-ту „Львівська політехніка”, 2008. 268 с.

5. Козловець М. А. Європейська інтеграція і національна ідентичність: український контекст. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2008. Вип. 35. С. 148-160. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/znpgvzdia_2008_35_16 (дата звернення: 14.03.2020).

6. Україна: етнонаціональна палітра сучасного розвитку. Словник-довідник / Відп. ред. Ю.І. Римаренко. Київ: Вид-во УАДУ, 1997. 89 с.

7. Мовчан П.П., Зміст поняття «національна ідентичність»: теоретико- методологічний аспект. Інвестиції: практика та досвід. 2015. № 17. С. 103-107 URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/17_2015/21.pdf (дата звернення: 18.03.2020).

8. Степико М. Т. Українська ідентичність: феномен і засади формування : монографія. Київ : НІСД, 2011. 336 с. URL: <https://niss.gov.ua/sites/default/files/2012-09/Ident-62307.pdf> (дата звернення: 18.03.2020).

9. Сміт Е. Д. Національна ідентичність. Київ: Основи, 1994. 296 с.

10. Ключовська І. Фактори збереження національної ідентичності українців Франції. URL: <http://miok.lviv.ua/?p=375> (дата звернення: 23.03.2020).

11. Андрійчук О. Україна – Європа: тести на сумісність. Київ: Смолоскип, 2007. 378 с.

12. Крамар О. Український маніфест. URL: <https://tyzhden.ua/World/226041> (дата звернення: 23.03.2020).